

Ministerstwo Rozwoju i Technologii

Departament Zrównoważonej Gospodarki

Znak pisma: DZG-VII.4031.189.2025
Warszawa, 20 lutego 2026 r.

Pan Stanisław Jastrzębski
Przewodniczący Zarządu
Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Dotyczy: stanowiska XXI Kongresu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 listopada 2025 r. w sprawie niewystarczającego finansowania usuwania azbestu oraz konieczności integracji programu z „Czystym Powietrzem” oraz pisma w tym zakresie z dnia 21 stycznia 2026 r., skierowanego do Prezesa Rady Ministrów

Szanowny Panie Przewodniczący,

W odpowiedzi na przekazane stanowisko XXI Kongresu Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej oraz pismo z 21 stycznia 2026 r. skierowane do Prezesa Rady Ministrów, przedstawiam następujące informacje.

Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (Program) realizowany przez Ministra Finansów i Gospodarki zakłada wykonywanie wzajemnie uzupełniających się zadań, na trzech poziomach (centralnym, wojewódzkim i lokalnym: powiatowym i gminnym). Celem głównym Programu jest usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest, minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju oraz likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko. Podkreślić należy, że termin oczyszczenia Polski z azbestu, który przyjęto w tym Programie, nie został ustalony ani narzucony przez Komisję Europejską. Jest to termin krajowy, oszacowany na podstawie danych dotyczących trwałości materiałów budowlanych zawierających azbest, stosowanych na terenie RP.

Uproszczenie procedur i wsparcie dla gmin

Baza Azbestowa (www.bazaazbestowa.gov.pl) prowadzona przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii stanowi jedno z narzędzi monitorowania realizacji zadań wynikających z Programu. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, za wprowadzanie i aktualizowanie w Bazie Azbestowej danych pochodzących od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest, odpowiadają jednostki samorządu terytorialnego (JST) szczebla gminnego i wojewódzkiego. Jakość i aktualność danych w systemie zależy zatem od stopnia zaangażowania danej JST w realizację powierzonego obowiązku. Obecnie w systemie pracuje 16 urzędów marszałkowskich oraz 2476 (z 2479) urzędów gminnych.

Na podstawie analizy danych można przyjąć, że tylko w przypadku 697 gmin (ok. 28% wszystkich gmin pracujących w Bazie Azbestowej) dane o miejscu wykorzystywania

wyrobów przez osoby fizyczne są aktualne¹. Na terenie pozostałych 1779 gmin system wykazuje łącznie 883 tys. lokalizacji wyrobów wykorzystywanych, które nie były aktualizowane przynajmniej od 5 lat. W skrajnych przypadkach taka nieaktualność obejmuje nawet 85% rekordów przypisanych do danej gminy (powyżej 2600 lokalizacji).

Aktualne dane z inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest są podstawą do ubiegania się przez gminę o środki finansowe na usuwanie wyrobów zawierających azbest. Z tego względu Ministerstwo podejmowało w latach ubiegłych i planuje kontynuować działania mające na celu zachęcanie JST szczebla gminnego do pracy w Bazie Azbestowej i aktualizowania danych dotyczących wyrobów. W latach 2009-2025 Ministerstwo udzieliło wsparcia 2096 gminom z całego kraju na przeprowadzenie inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest lub jej aktualizację. Na ten cel wydatkowano kwotę 31 mln zł.

W ramach realizacji Programu prowadzone były również działania edukacyjno-informacyjne, w tym m.in. projekt realizowany na zlecenie Ministerstwa przez Główny Instytut Górnictwa obejmujący przygotowanie, organizację i przeprowadzenie szkoleń e-learningowych z zakresu bezpiecznego postępowania i usuwania wyrobów zawierających azbest dla pracowników inspekcji pracy, inspekcji sanitarnej, nadzoru budowlanego oraz urzędów gmin. Szkolenie zakończone egzaminem ukończyło ponad 11 tys. osób, w tym 9,5 tys. pracowników z jednostek samorządu terytorialnego. Łącznie w latach 2009-2025, w ramach 113 projektów edukacyjno-informacyjnych skierowanych do różnych grup społecznych, przeszkolono 198 tys. osób w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Ministerstwo zapewnia również utrzymanie w ciągłej gotowości do pracy i rozwój technologiczny Bazy Azbestowej oraz portalu Geoazbest. Rozbudowa i ulepszanie systemu jest zadaniem ciągłym, mającym na celu poprawę jego funkcjonalności i przyjazności dla użytkownika. Strona internetowa Bazy Azbestowej zawiera także szereg informacji, które gmina może wykorzystać przy realizacji swoich obowiązków, w tym:

- a) aktualne dane ilościowe o wyrobach zinwentaryzowanych i unieszkodliwionych,
- b) publikacje (poradniki, prezentacje) oraz wzory formularzy służące do okresowego wypełniania obowiązków sprawozdawczych każdego, kto wykorzystuje wyroby zawierające azbest,
- c) bazę firm zajmujących się usuwaniem wyrobów,
- d) listę składowisk odpadów azbestowych,
- e) wykaz lokalnych i regionalnych programów usuwania azbestu,
- f) dane statystyczne oraz wykres aktywności gmin.

Dodatkowo Baza Azbestowa zawiera bazę pytań i odpowiedzi oraz filmów instruktażowych na temat zasad prawidłowej pracy w systemie (<https://bazaazbestowa.gov.pl/wiedza/?redirect=0>). Dodatkowo, w ramach wsparcia gmin, w zakładce „Aktualności” zamieszczane są komunikaty o naborach wniosków o dofinansowanie, prowadzonych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej lub Ministerstwo Rozwoju i Technologii (<https://bazaazbestowa.gov.pl/pl/aktualnosci/biezace-aktualnosci>). Również portal GeoAzbest daje możliwość wyszukiwania danych o lokalizacji wyrobu, prezentację działek na mapie oraz generowanie danych o wyrobach w postaci analiz lub raportów.

Zadania ujęte w Programie finansowane są ze środków prywatnych (środki własne właścicieli obiektów budowlanych i inwestorów) oraz publicznych, w tym środków

¹ według stanu danych w Bazie Azbestowej na dzień 31.12.2025 r. liczba lokalizacji nieaktualizowanych przez gminę od 5 lat wynosiła od 0 do 10 lokalizacji (łącznie 321 lokalizacji na terenie 697 gmin).

budżetowych będących w gestii ministra właściwego do spraw gospodarki, jednostek samorządowych, funduszy ochrony środowiska i Funduszy Europejskich.

W sumie z różnych źródeł, krajowych i unijnych, przy zaangażowaniu wielu instytucji i jednostek samorządu terytorialnego, na usuwanie wyrobów zawierających azbest wydatkowano w ostatnich latach:

w 2020 r. – 70 mln zł, w tym 12 mln środków UE,
w 2021 r. – 91 mln zł, w tym 52 mln środków UE,
w 2022 r. – 55 mln zł, w tym 5 mln środków UE,
w 2023 r. – 65 mln zł,
w 2024 r. – 75 mln zł, w tym 7,9 mln środków UE.

W ramach środków budżetowych będących w dyspozycji ministra właściwego do spraw gospodarki, dofinansowaniem obejmowane są następujące działania jednostek samorządu terytorialnego (lub ich związków): działania edukacyjno-informacyjne oraz wykonanie lub aktualizacja inwentaryzacji, wraz z wprowadzeniem danych do Bazy Azbestowej. Ze środków Ministerstwa nie są finansowane działania w zakresie demontażu wyrobów i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest.

Podjęcie działań legislacyjnych

W 2026 r. w ramach realizacji zadań legislacyjnych wynikających z Programu prowadzone są prace legislacyjne nad projektem ustawy o wyrobach zawierających azbest, m.in. w związku ze zmianą Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy. Aktualnie projekt ustawy przewiduje m.in. uproszczenie sprawozdawczości względem wójta, burmistrza lub prezydenta miasta oraz marszałka województwa (użytkujący wyroby będą składali deklarację jednorazowo i aktualizowali ją wyłącznie w przypadku zaistnienia zmian) oraz wprowadzenie możliwości tzw. zabezpieczania trwałego wyrobów. Trwałe zabezpieczenie oznacza pozostawienie pod powierzchnią gruntu lub zabudowanie określonych w ustawie rodzajów wyrobów (odcinków podziemnych instalacji, płyt warstwowych lub żeberkowych znajdujących się w ścianie osłonowej budynku lub w pokryciach warstwowych połączonych trwale ze ścianą osłonową budynku lub w konstrukcji stropodachu) bez konieczności ich demontowania. W toku prac nad projektem ustawy wycofano się z nakładania kar na mieszkańców za brak złożenia deklaracji.

Równolegle kontynuowane są prace nad projektami aktów wykonawczych do ustawy o wyrobach zawierających azbest oraz nad projektem uchwały Rady Ministrów w sprawie Krajowego planu renowacji budynków. Plan ten uwzględnia konieczność usuwania wyrobów zawierających azbest podczas prac termomodernizacyjnych i remontowych oraz zastępowania ich wyrobami bezazbestowymi.

Planowane jest również rozpoczęcie prac w zakresie aktualizacji Programu, m.in. w zakresie ustalenia systemu finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest.

Z wyrazami szacunku

Aneta Piątkowska

dyrektor

/ kwalifikowany podpis
elektroniczny /

Podstawa prawna

[1] art. 162 ust. 6 i 7 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 t.j.)

[2] §4 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2009 r. w sprawie sposobu przedkładania marszałkowi województwa informacji o występowaniu substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. Nr 124, poz. 1033 i Dz.U. z 2015 r. poz. 1450).

Do wiadomości

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów, Biuro Prezesa Rady Ministrów